
MONOGRAFIE PRAWNICZE

PODŻEGANIE
W POLSKIM
PRAWIE KARNYM
STUDIUM Z ZAKRESU TEORII
I PRAKTYKI PRAWA KARNEGO

DAMIAN TOKARCZYK

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

DAMIAN TOKARCZYK • PODŻEGANIE W POLSKIM PRAWIE KARNYM.
STUDIUM Z ZAKRESU TEORII I PRAKTYKI PRAWA KARNEGO

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

dr Krzysztof Drozdowicz

**DOCHODZENIE ROSZCZEŃ O NAKAZIE OPUBLIKOWANIA
SPROSTOWANIA PRASOWEGO**

dr Marek Porzeżyński

ZDOLNOŚĆ PATENTOWA PROGRAMÓW KOMPUTEROWYCH

*Prof. AszWoj dr hab. Katarzyna Chałubińska-Jentkiewicz,
dr Ksenia Kakareko, prof. dr hab. Jacek Sobczak*

**PRAWO PRYWATNOŚCI JAKO REGUŁA SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO**

dr Paweł Zaborniak

PRAWO DOSTĘPU DO DÓBR PUBLICZNYCH

dr Krzysztof Horubski

**ADMINISTRACYJNOPRAWNE INSTRUMENTY REALIZACJI
ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO**

www.ksiegarnia.beck.pl

**PODŻEGANIE
W POLSKIM
PRAWIE KARNYM**

**STUDIUM Z ZAKRESU TEORII
I PRAKTYKI PRAWA KARNEGO**

DAMIAN TOKARCZYK

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2017

Wydawca: Aneta Flisek

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2017**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-812-8121-8

ISBN e-book 978-83-812-8122-5

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Bibliografia	XIII
Wprowadzenie	XXXV

Część I. Podżeganie jako forma współdziałania przestępnego

Rozdział I. Rys historyczny. Modele odpowiedzialności karnej za przestępne współdziałanie	3
§ 1. Kształtowanie się zasad odpowiedzialności karnej za przestępne współdziałanie na tle odpowiedzialności zbiorowej	3
§ 2. Klasyczna nauka prawa karnego i teoria udziału (<i>Teilnahmesystem</i>)	12
I. Ogólne założenia teorii udziału w cudzym przestępstwie	12
II. Teoria udziału w niemieckim prawie karnym – zagadnienia węzłowe	18
§ 3.pozytywistyczna nauka prawa karnego i teoria jednolitego sprawstwa (<i>Einheitstätersystem</i>)	28
I. Ogólne założenia teorii jednolitego sprawstwa	28
II. Odmiany teorii jednolitego sprawstwa	29
1. Koncepcje <i>M. Foinitskiego</i> , <i>A. Nicoladoniego</i> i <i>B. Getza</i>	30
2. Funkcjonalna teoria jednolitego sprawstwa w austriackim prawie karnym	32
§ 4. Polska koncepcja podżegania i pomocnictwa <i>J. Makarewicza</i> na tle teorii udziału i teorii jednolitego sprawstwa	35
Rozdział II. Aksjologiczne i teoretyczne podstawy odpowiedzialności karnej za podżeganie	51
§ 1. Uwagi ogólne	51
§ 2. Funkcja ochronna prawa karnego a odpowiedzialność karna za przestępne współdziałanie	53
I. Funkcja ochronna prawa karnego	53
II. Subsydiarność i zasada <i>ultima ratio</i> prawa karnego	55
§ 3. Funkcja ochronna prawa karnego a regulacja odpowiedzialności karnej za przestępne współdziałanie	57

§ 4. Funkcja gwarancyjna prawa karnego a odpowiedzialność karna za formy współdziałania przestępnego	66
Rozdział III. Sprawstwo, podżeganie i pomocnictwo w KK z 1997 r.	71
§ 1. Sprawstwo w polskim prawie karnym – zagadnienia ogólne	71
I. Sprawstwo pojedyncze	72
II. Współsprawstwo w polskim prawie karnym	77
III. Sprawstwo kierownicze i polecające	88
IV. Problematyka sprawstwa pośredniego	121
V. Sprawstwo rodzajowe w polskim prawie karnym – podsumowanie	128
§ 2. Podżeganie i pomocnictwo w KK z 1997 r.	135
I. Podżeganie i pomocnictwo jako zjawiskowe typy czynów zabronionych	135
II. Koncepcja podżegania i pomocnictwa jako typów zjawiskowych przestępstwa na tle modeli odpowiedzialności karnej za przestępne współdziałanie	152
 Część II. Podżeganie jako zjawiskowy typ przestępstwa. Odpowiedzialność karna za przestępne podżeganie	
Rozdział I. Zagadnienia wprowadzające	169
§ 1. Ustawowe znamiona przestępstwa – zagadnienia ogólne	169
§ 2. Struktura znamion przestępnego podżegania. Miejsce czynu głównego w strukturze znamion podżegania	170
Rozdział II. Znamiona przedmiotowe podżegania	189
§ 1. Podmiot przestępnego podżegania. Odpowiedzialność za podżeganie do przestępstw indywidualnych	189
I. Podmiot przestępstwa. Przestępstwa powszechne i indywidualne	189
II. Podział przestępstw na powszechne i indywidualne a podżeganie	195
1. Spór o podmiot podżegania i podżeganie do przestępstw indywidualnych w świetle założeń teorii postaci zjawiskowych popełnienia przestępstwa	195
2. Podżeganie do przestępstw indywidualnych w świetle aktualnych poglądów nauki i judykatury	207
§ 2. Przedmiot prawnokarnej ochrony w ramach znamion przestępnego podżegania	221
I. Uwagi ogólne	221
II. Przedmiot ochrony w ramach przestępnego podżegania	222

Rozdział III. Znamiona strony przedmiotowej podżegania	225
§ 1. Uwagi ogólne	225
§ 2. Związek między czynem podżegacza a czynem głównym	227
§ 3. Akcesoryjność ilościowa podżegania na gruncie teorii postaci zjawiskowych popełnienia przestępstwa	231
§ 4. Określenie czynności sprawczej podżegania	244
§ 5. Relacja między czynem podżegacza a czynem sprawcy głównego oraz skutkowy lub bezskutkowy charakter podżegania w KK z 1997 r.	247
I. Zagadnienia ogólne. Pojęcie skutku i podział przestępstw na skutkowe i bezskutkowe	247
II. Spór o skutkowy lub bezskutkowy charakter podżegania w KK z 1997 r.	255
III. Zagadnienia obiektywnego przypisania skutku przy przestępnym podżeganiu. Podżeganie <i>alias facturi</i>	282
§ 6. Podżeganie jako przestępstwo zagrożenia dobra prawnego	291
§ 7. Przedmiot czynności wykonawczej przestępnego podżegania (adresat nakłaniania i zagadnienie jego indywidualizacji)	296
Rozdział IV. Znamiona strony podmiotowej podżegania	301
§ 1. Wprowadzenie. Umyślność i nieumyślność jako podmiotowe znamiona ustawowej istoty czynu	301
§ 2. Zagadnienia strony podmiotowej podżegania	307
I. Zagadnienia wstępne	307
II. Odpowiedzialność podżegacza za przestępstwo nieumyślne w świetle teorii postaci zjawiskowych przestępstwa	309
III. Umyślny charakter podżegania	313
IV. Zakres umyślności podżegania a niewłaściwe podżeganie do przestępstwa nieumyślnego	321
V. Właściwe podżeganie do przestępstwa nieumyślnego	342
Rozdział V. Podżeganie a formy stadialne czynu zabronionego	351
§ 1. Regulacja odpowiedzialności karnej za nieskuteczne podżeganie na gruncie teorii postaci zjawiskowych popełnienia przestępstwa	351
§ 2. Zbieg form stadialnych przestępstwa i podżegania w świetle KK z 1997 r.	356
I. Zbieg czynności przygotowawczych i dokonanego podżegania	356
II. <i>Sensu stricto</i> usiłowanie podżegania w świetle zasady proporcjonalności i subsydiarności	365
III. Podstawa wymiaru kary za usiłowanie podżegania	378

Spis treści

§ 3. Odstąpienie od usiłowania i czynny żal w odniesieniu do podżegacza	385
Część III. Wnioski <i>de lege lata</i> i postulaty <i>de lege ferenda</i>	
Rozdział I. Wnioski	393
Rozdział II. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	401

Wykaz skrótów

1. Akty normatywne

KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. Nr 88, poz. 1137 ze zm.)
KK z 1932 r.	rozporządzenie Prezydenta RP z 11.7.1932 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1932 r. Nr 60, poz. 571 ze zm.)
KK z 1969 r.	ustawa z 19.4.1969 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1969 r. Nr 13, poz. 94 ze zm.)
KW	ustawa z 21.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. Nr 12, poz. 1094 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. Nr 89, poz. 665 ze zm.)
Konstytucja RP	ustawa z 2.4.1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
d. austr. StGb	Strafgesetz über Verbrechen Vergehen und übertrugen z 27.5.1852 r.
autr. StGb	Strafgesetzbuch für Republik Österreich z 23.1.1974 r. (Bundesgesetzblatt 1974, Nr 21, s. 641–692)
niem. StGb	Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich z 15.5.1871 r. (Deutsches Reichsgesetzblatt Band 1871, Nr 24, s. 127–205)

2. Czasopisma i publikatory

Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
CzPKiNP	Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
Dz.U.	Dziennik Ustaw
GP	Gazeta Prawna
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
GSW	Gazeta Sądowa Warszawska
IN	Ius Novum
KPP	Kwartalnik Prawa Publicznego
KSP	Krakowskie Studia Prawnicze
KZS	Krakowskie Zeszyty Sądowe
NKPK	Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego

Wykaz skrótów

NP	Nowe Prawo
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSN(C)	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna (okres międzywojenny)
OSN(K)	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna (okres międzywojenny)
OSNIK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Woj-skowa
OSNPG	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – wyd. Prokura-tury Generalnej
OSNwSK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Kar-nych
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSPiKA	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażo-wych
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
Pal.	Palestra
Par. na Dr.	Paragraf na Drodze
PiP	Państwo i Prawo
Prok.	Prokurator
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
Prz.PK	Przegląd Prawa Karnego
PS	Przegląd Sądowy
RPEiS	Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny
St. Fil.	Studia Filozoficzne
St. Iur.	Studia Iuridica
St.Iur.Lubl.	Studia Iuridica Lublinensia
St.Iur.Torun.	Studia Iuridica Toruniensia
SP	Studia Prawnicze
SPE	Studia Prawno-Ekonomiczne
WPP	Wojskowy Przegląd Prawniczy
Zb. Orz.	Zbiór Orzeczeń

3. Organy orzekające

SO	Sąd Okręgowy
SW	Sąd Wojewódzki
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SN(7)	Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów
NSW	Naczelny Sąd Wojskowy

TK Trybunał Konstytucyjny

4. Inne skróty

art. artykuł
cyt. cytowana (-y;-e)
IK Izba Karna
KKPK Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego
nast. następne
Nr numer
nt. numer tezy
ob. obecnie/obecny
orz. orzeczenie
por. porównaj
poz. pozycja
r. rok (-u)
red. redaktor/redakcja
s. strona
t. tom
tekst jedn. tekst jednolity
vol. volumen
w. wiek (-u)
z. zeszyt
zd. zdanie
zob. zobacz

Bibliografia

- Ambos K.*, Treatise on international criminal law. Volume I: Foundations and General Part, Oxford 2013
- Andrejew I.*, Społeczne niebezpieczeństwo, znamiona przestępstwa, wina – jako problemy kodyfikacyjne, NP 1955, Nr 7–8
- Andrejew I.*, Ustawowe znamiona przestępstwa, Warszawa 1959
- Andrejew I.*, Glosa do wyr. (7) SN z 12.11.1959 r., V K 1080/59, PiP 1960, Nr 2
- Andrejew I.*, Kodeks karny. Krótki komentarz dla studiujących, Warszawa 1975
- Andrejew I.*, Polskie prawo karne w zarysie, Warszawa 1976
- Andrejew I.*, Ustawowe znamiona czynu. Typizacja i kwalifikacja przestępstw, Warszawa 1978
- Andrejew I.*, Sprawstwo według polskiego prawa karnego, SP 1988, Nr 1–2
- Andrejew I.*, *Świda W.*, *Wolter W.*, Kodeks karny z komentarzem, Warszawa 1973
- Bafia J.*, Polskie prawo karne, Warszawa 1989
- Bafia J.* (red.), *Mioduski K.*, *Siewierski M.*, Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Warszawa 1987
- Bafia J.* (red.), *Mioduski K.*, *Siewierski M.*, Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, Warszawa 1987
- Bałtruszajtys G.*, *Kolarzowski J.*, *Paszowska M.*, *Rajewski K.*, Wybór źródeł do historii prawa sądowego czasów nowożytnych, Warszawa 2002
- Banasik K.*, Polska koncepcja podżegania i pomocnictwa, [w:] *G. Artymiak*, *Z. Cwiąkałski* (red.), Współzależność prawa karnego materialnego i procesowego w świetle kodyfikacji karnych z 1997 r. i propozycji ich zmian, Warszawa 2009
- Banasik K.*, Nieumyślność w świetle propozycji nowelizacji kodeksu karnego, Pal. 2013, Nr 7–8
- Banasik K.*, Typ uprzywilejowany czynu zabronionego, Prok. i Pr. 2013, Nr 9
- Barczak-Oplustil A.*, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, CzPKiNP 2004, Nr 2
- Barczak-Oplustil A.*, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, CzPKiNP 2005, Nr 1
- Berger A.*, Współsprawstwo (uwagi do nieistniejącego w KK z 1932 r. przepisu), Lublin 1934
- Bielski M.*, Naruszenie reguł ostrożności czy nadmierna ryzykowność zachowania jako właściwe kryterium prawnokarnego przypisania skutku, CzPKiNP 2004, Nr 1
- Bielski M.*, Obiektywne przypisanie skutku przestępnego w przypadku kolizji odpowiedzialności za skutek, PiP 2005, Nr 10

- Bielski M.*, Zasady wymiaru kary za podżeganie i pomocnictwo, CzPKiNP 2006, Nr 2
- Bielski M.*, Sprawstwo zleceniodawcze w projekcie nowelizacji kodeksu karnego, Prok. i Pr. 2006, Nr 10
- Bielski M.*, Koncepcja kontratypów jako okoliczności wyłączających karalność, CzPKiNP 2010, Nr 2
- Bielski M.*, Glosa do post. SN z 29.4.2009 r., I KZP 6/09, PS 2010, Nr 5
- Bieniak M.*, Odpowiedzialność karna menadżerów, Warszawa 2015
- Błachnio A.*, Miejsce popełnienia przestępstwa przez podżegacza i pomocnika, Pal. 2006, Nr 7–8
- Bojarski M.* (red.), *Giezek J., Sienkiewicz Z.*, Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna, Warszawa 2012
- Bojarski T.*, Glosa do post. SN z 1.3.2005 r., III KK 208/04, Pal. 2006, Nr 3–4
- Bojarski T.*, Z problematyki współdziałania przestępczego, [w:] *J. Giezek* (red.), *Przestępstwo – kara – polityka kryminalna. Problemy tworzenia i funkcjonowania prawa. Księga jubileuszowa z okazji 70 rocznicy urodzin Profesora Tomasza Kaczmarka*, Kraków 2006
- Bojarski T.*, Tradycja i postęp w nowelizacji prawa karnego – od Makarewicza do stanu obecnego, „Teka Komisji Prawniczej. Polska Akademia Nauk. Oddział w Lublinie”, vol. 1, Lublin 2008
- Bojarski T.*, Prawo karne, Warszawa 2012
- Bojarski T.* (red.), *Michalska-Warias A., Piórkowska-Flieger J., Szewczyk M.*, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2012
- Bryła M.*, Sprawstwo kierownicze i sprawstwo polecające, Prok. i Pr. 2000, Nr 1
- Bryła M.*, Sprawstwo a formy stadialne popełnienia przestępstwa, Prok. i Pr. 2002, Nr 2
- Buchała K.*, Bezprawność przestępstw nieumyślnych i wyłączające ją dozwolone ryzyko, Warszawa 1971
- Buchała K.*, Glosa do wyr. SN z 14.1.1974 r., I KR 193/73, PiP 1975, Nr 1
- Buchała K.*, Niektóre problemy zachowania w warunkach umiarkowanego ryzyka, SP 1986, Nr 1–2
- Buchała K.*, Prawo karne materialne, Warszawa 1989
- Buchała K.*, Przypisanie skutku stanowiącego znamię nieumyślnego deliktu w polskim prawie karnym, [w:] *T. Kaczmarek* (red.), *Teoretyczne problemy odpowiedzialności karnej w polskim oraz niemieckim prawie karnym*, Wrocław 1990
- Buchała K.*, Współczesne problemy związane z konstrukcją teoretyczną sprawstwa pośredniego, [w:] *O. Górniok* (red.), *U progu nowych kodyfikacji karnych. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Leonowi Tyszkiewiczowi*, Katowice 1991
- Buchała K.*, W sprawie tzw. sprawstwa pośredniego i pokrewnych form sprawstwa, PS 1994, Nr 3
- Buchała K., Wolter W.*, Wykład prawa karnego na podstawie KK z 1969 r. Część I. Część ogólna. Zeszyt 1. Nauka o ustawie karnej i przestępstwie, Kraków 1971
- Buchała K., Kubicki L.*, Sprawstwo pośrednie w polskiej nauce prawa karnego i orzecznictwie sądowym, SP 1988, Nr 1–2

- Buchała K.* (red.), *Ćwiakalski Z., Szewczyk M., Zoll A.*, Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna, Warszawa 1994
- Buchała K., Zoll A.*, Polskie prawo karne, Warszawa 1995
- Buchała K., Zoll A.*, Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1–116, Kraków 1998
- Bugański W.*, Zamiar i wina w podżeganiu i pomocnictwie, NP 1964, Nr 11
- Bugański W.*, O przestępstwach indywidualnych, PiP 1965, Nr 5–6
- Cichońska G.*, Glosa do uchw. (7) SN z 21.10.2003 r., I KZP 11/03, Prok. i Pr. 2006, Nr 4
- Cieślak M.*, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Warszawa 1971
- Cieślak M.*, Polskie prawo karne. Zarys systematycznego ujęcia, Warszawa 1990
- Cieślak W.*, „Kierowanie wykonaniem czynu zabronionego” jako istota sprawstwa kierowniczego, PiP 1992, Nr 7
- Cieślak W.*, Niektóre zagadnienia przedmiotu karnoprawnej ochrony, PiP 1993, Nr 11
- Cieślak W.*, Prawo karne. Zarys instytucji i naczelne zasady, Warszawa 2010
- Czyżak M.*, Sprawstwo polecające w zorganizowanej strukturze przestępczej, Prok. i Pr. 2004, Nr 6
- Ćwikło-Sikora M.*, Glosa do uchw. (7) SN z 21.10.2003 r., I KZP 11/03, CzPKiNP 2004, Nr 2
- Damjanović V.*, Die Beteiligungsformen im deutschen und serbischen Strafrecht sowie in der ICTY-Rechtsprechung, Berlin 2013
- Daszkiewicz K.*, Refleksje na temat podżegania w projekcie kodeksu karnego, Pal. 1963, Nr 9
- Daszkiewicz K.*, Glosa do wyr. SN z 11.6.1974 r., IV KR 89/74, OSPiKA 1975, Nr 6, poz. 148
- Dąbkiewicz K.*, Konstrukcja sprawstwa pośredniego (spór *J. Makarewicz* i *S. Glasera*), PiP 2011, Nr 3
- Dąbrowska-Kardas M.*, Analiza dyrektywalna przepisów części ogólnej kodeksu karnego, Warszawa 2012
- Dębski R.*, Pozaustawowe znamiona przestępstwa. O ustawowym charakterze norm prawa karnego i znamionach typu czynu zabronionego nieokreślonych w ustawie, Łódź 1995
- Dębski R.*, O teoretycznych podstawach regulacji współdziałania przestępnego w kodeksie karnym z 1997 r., SPE 1998, t. LVIII
- Dębski R.*, Współdziałanie przy przestępstwie indywidualnym w ujęciu nowego kodeksu karnego, PiP 2002, Nr 6
- Dębski R.*, W sprawie nowelizacji przepisów o sprawstwie, [w:] *L. Gardocki, M. Królikowski, A. Walczak-Żochowska* (red.), Gaudium in litteris est. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Genowefie Rejman z okazji osiemdziesiątych urodzin, Warszawa 2005
- Dębski R.*, Jeszcze o tzw. sprawstwie niewykonawczym (kierowniczym i polecającym), [w:] *J. Giezek* (red.), Przestępstwo – kara – polityka kryminalna. Problemy tworzenia i funkcjonowania prawa. Księga jubileuszowa z okazji 70 rocznicy urodzin Profesora Tomasza Kaczmarka, Kraków 2006

- Dębski R. (red.), System Prawa Karnego. Nauka o przestępstwie. Zasady odpowiedzialności, t. 3, Warszawa 2013
- Doroszewski W. (red.), Słownik języka polskiego, www.doroszewski.pwn.pl
- Driendl J., Spotowski A., O nowym austriackim prawie karnym, PiP 1977, Nr 4
- Dukiet-Nagórska T., Tak zwane przestępstwa zbiorowe w polskim prawie karnym, Katowice 1987
- Dukiet-Nagórska T. (red.), Hoc S., Kalitowski M., Sitarz O., Tyszkiewicz L., Wilk L., Prawo karne. Część ogólna, szczególna i wojskowa, Warszawa 2012
- Dunaj B. (red.), Domowy popularny słownik języka polskiego, Warszawa 2003
- Filar M., Zgwałcenie zbiorowe a problematyka sprawstwa, PiP 1976, Nr 3
- Filar M., Glosa do wyr. SN z 30.8.1979 r., II KR 227/79, OSPiKA 1980, Nr 11, poz. 207
- Filar M., Postacie zjawiskowe przestępstwa w projektach nowego kodeksu karnego z lat 1980–1990, Prz.PK 1992, Nr 6
- Filar M., Nowy kodeks karny Federacji Rosyjskiej, Prok. i Pr. 1997, Nr 6
- Filar M. (red.), Berent M., Bojarski J., Bojarski M., Czarnecki P., Filipkowski W., Górniok O., Hoc S., Guzik-Makaruk E.M., Koc S., Hofmański P., Kalitowski M., Kulik M., Paprzycki L.K., Pływaczewski E.W., Radecki W., Sakowicz A., Siwik Z., Stefański R.A., Tyszkiewicz L., Wąsek A., Wilk L., Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2016
- Filipczak M., Usiłowanie przestępstw abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo, Prok. i Pr. 2014, Nr 2
- Fletcher G.P., Basic concepts of criminal law, Oxford–Nowy Jork 1998
- Florek T., Czy sprawstwo kierownicze stanowi okoliczność kwalifikującą?, PiP 1974, Nr 3
- Frankowski S., Glosa do wyr. SN z 28.9.1970 r., IV KR 191/70, OSPiKA 1971, Nr 10
- Frankowski S., Recenzja pracy A. Wąska, Odpowiedzialność karna za nieprzeszkodzenie przestępstwu, NP 1974, Nr 2
- Fudali Ł., Czy przepisy art. 26–30 mają zastosowanie do przestępstw indywidualnych (delicta propria)?, Przegląd Sądownictwa 1936, Nr 11
- Gaberle A., Dopuszczalne ryzyko jako okoliczność wyłączająca bezprawność czynu, NP 1965, Nr 12
- Gajduś D., Czynnny żal w polskim prawie karnym, Toruń 1984, s. 30–50
- Gałązka M., Podżeganie w polskim prawie karnym, Roczniki Nauk Prawnych 2000, Nr 1
- Gardocki L., Pozaustawowe znamiona przestępstwa, St. Iur. 1988, t. XVI
- Gardocki L., Subsydiarność prawa karnego oraz in dubio pro libertate jako zasady kryminalizacji, PiP 1989, Nr 12
- Gardocki L., Zagadnienia teorii kryminalizacji, Warszawa 1990
- Gardocki L., Typizacja uproszczona, St. Iur. 1992, t. X
- Gardocki L., Uznanie za sprawcę, Pal. 1996, Nr 7–8
- Gardocki L., Prawo karne, Warszawa 2008
- Gensikowski P., Glosa do post. SN z 29.4.2009 r., I KZP 6/09, OSP 2010, Nr 1, poz. 6

- Gensikowski P.*, Odstąpienie od wymierzenia kary w polskim prawie karnym, Warszawa 2011
- Gensikowski P.*, Problemy wymiaru kary za podżeganie i pomocnictwo, Pal. 2011, Nr 5–6
- Gerson O.*, Strafgrund, Wesen und Tathandlung der Anstiftung, § 26 StGb: Soziale Desintegration mittels doppelt-pathologischen Diskurses – Teil 1, Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik (3) 2016
- Giezek J.*, Naruszenie reguł ostrożności jako przesłanka urzeczywistnienia znamion przestępstwa nieumyślnego, PiP 1992, Nr 1
- Giezek J.*, Przyczynowość oraz przypisanie skutku w prawie karnym, Wrocław 1994
- Giezek J.*, „Zezwolenie” na naruszenie dobra prawnego – negatywne znamię typu czynu zabronionego czy okoliczność kontratypowa, [w:] *Ł. Pohl* (red.), Aktualne problemy prawa karnego. Księga pamiątkowa z okazji Jubileuszu 70. urodzin Profesora Andrzeja J. Szwarca, Poznań 2009
- Giezek J.*, Sprawstwo polecające – między kierowaniem czynem zabronionym a nakłanianiem do jego popełnienia, [w:] *V. Konarska-Wrzesek, J. Lachowski, J. Wójcikiewicz* (red.), Węzłowe problemy prawa karnego, kryminologii i polityki kryminalnej. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Andrzejowi Markowi, Warszawa 2010
- Giezek J.*, Świadomość sprawcy czynu zabronionego, Warszawa 2013
- Giezek J.*, Strona podmiotowa czynu zabronionego a model i kryteria subiektywnego przypisania, [w:] *J. Giezek, P. Kardas* (red.), Obiektywne oraz subiektywne przypisanie odpowiedzialności karnej, Warszawa 2015
- Giezek J., Kardas P.*, Sporne problemy przestępstwa działania na szkodę spółki na tle wymagań teorii i praktyki, Pal. 2001, Nr 9–10
- Giezek J., Kardas P.*, Przepisy karne kodeksu spółek handlowych. Komentarz, Kraków 2003
- Giezek J., Kardas P.* (red.), Obiektywne oraz subiektywne przypisanie odpowiedzialności karnej, Warszawa 2016
- Giezek J.* (red.), *Kłaczyńska N., Łabuda G.*, Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Warszawa 2012
- Gimbut A.*, Glosa do wyr. SN z 17.5.1960 r., I K 132/59, OSPiKA 1961, Nr 10
- Glaser S., Mogiłnicki A.*, Kodeks karny. Komentarz, Kraków 1934
- Grzegorzczak T., Tylman J.*, Polskie postępowanie karne, Warszawa 2009
- Gofroń Cz.*, Glosa do wyr. SN z 19.6.1978 r., I KR 120/78, Pal. 1979, Nr 6
- Góral R.*, Kodeks karny. Praktyczny komentarz, Warszawa 1996
- Góralski P.*, Pomoc i namowa do samobójstwa (art. 151 k.k.) w poglądach doktryny oraz danych statystycznych, NKPK 2003, t. XIII
- Górniok O.*, Zagadnienie mienia społecznego, Warszawa 1976
- Górniok O.*, Problemy konfiguracji wieloosobowej na tle zagarnięcia mienia społecznego, NP 1977, Nr 1

- Górniok O.*, Znaczenie subsydiarności prawa karnego w jego interpretacji, PiP 2007, Nr 5
- Gössel K., Maurach R., Renzikowski J., Zipf H.*, Strafrecht. Allgemeiner Teil. Teilband 2. Erscheinungsformen des Verbrechens und Rechtsfolgen der Tat, Monachium 2014
- Gruszecka D.*, Ochrona dobra prawnego na przedpolu jego naruszenia. Analiza karnistyczna, Warszawa 2012
- Grześkowiak A.*, Prawo karne wartości, [w:] *P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel* (red.), Państwo prawa i prawo karne. Księga Jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla, t. II, Warszawa 2012
- Grześkowiak A., Wiak K.* (red.), *Cieply F., Gałzka M., Halas R., Hyps S., Szeleszczak D.*, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2012
- Gubiński A.*, Glosa do wyr. (7) SN z 12.11.1959 r., V K 1080/59, PiP 1961, Nr 11
- Gubiński A.*, Glosa do post. NSW z 27.5.1957 r., W 499/57, PiP 1962, Nr 5–6
- Gubiński A.*, Glosa do wyr. SN z 8.5.1963 r., IV K 673/61, PiP 1964, Nr 3
- Gubiński A.*, Zasady prawa karnego, Warszawa 1980
- Gubiński A.*, Zasady prawa karnego, Warszawa 1996
- Herzberg R.*, Sprawstwo i udział w przestępstwie, SP 1988, Nr 1–2
- Hirsch H.J.*, Refleksje na tle reformy prawa karnego RFN, PiP 1988, Nr 1
- Hirsch H.J.*, W kwestii aktualnego stanu dyskusji o pojęciu dobra prawnego, RPEiS 2002, Nr 1,
- Hołubowski A.*, Podżeganie do przestępstw karalnych jedynie w typie umyślnym, St.Iur.Torun. 2015, t. XVII
- Hryniewicz E.*, Przestępstwa abstrakcyjnego i konkretnego zagrożenia dóbr prawnych, Warszawa 2012
- Hryniewicz E.*, Skutek w prawie karnym, Prok. i Pr. 2013, Nr 7–8
- Hünnerfeld P.*, Sprawstwo pośrednie i podżeganie w prawie karnym RFN, SP 1988, Nr 1–2
- Jakobs G.*, Strafrecht. Allgemeiner Teil. Die Grundlagen und die Zurechnungslehre, Berlin 1991
- Janicka D.*, Spór o teorie kary w dobie klasycznej szkoły prawa karnego na ziemiach polskich i niemieckich w XIX w., „Prace Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności” 2000, z. 2
- Janiszewska E.*, Glosa do wyr. SN z 19.6.1978 r., I KR 120/78, NP 1980, Nr 4
- Jescheck H., Weigend T.*, Lehrbuch des Strafrecht. Allgemeiner Teil, Berlin–Nowy Jork 1996
- Jędrzejewski Z.*, Zgoda dysponenta dobrem a struktura przestępstwa, Prok. i Pr. 2008, Nr 5
- Jędrzejewski Z.*, Bezprawność jako element przestępności czynu. Studium na temat struktury przestępstwa, Warszawa 2009
- Jędrzejewski Z.*, Usytuowanie zamiaru ewentualnego w strukturze przestępstwa, [w:] *V. Konarska-Wrzosek, J. Lachowski, J. Wójcikiewicz* (red.), Węzłowe problemy

- prawa karnego, kryminologii i polityki kryminalnej. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Andrzejowi Markowi, Warszawa 2010
- Jędrzejewski Z., Problem „skutkowości” podżegania i pomocnictwa w Kodeksie karnym z 1932 r., [w:] B. Bieńkowska, D. Szafranski (red.), Problemy prawa polskiego i obcego w ujęciu historycznym, praktycznym i teoretycznym. Część V, Warszawa 2014
- Jędrzejewski Z., Akcesoryjność kwantytatywna oraz karalność „usiłowania” podżegania i pomocnictwa w Kodeksach karnych z 1969 i 1997 r., [w:] B. Bieńkowska, D. Szafranski (red.), Problemy prawa polskiego i obcego w ujęciu historycznym, praktycznym i teoretycznym. Część V, Warszawa 2014
- Jędrzejewski Z., Podżeganie (pomocnictwo), sprawstwo kierownicze i sprawstwo pośrednie a akcesoryjność odpowiedzialności, [w:] Z. Jędrzejewski, M. Królikowski, Z. Wiernikowski, S. Żółtek (red.), Między nauką a praktyką prawa karnego. Księga Jubileuszowa Profesora Lecha Gardockiego, Warszawa 2014
- Kaczmarek T., Z problematyki współsprawstwa sukcesywnego, PiP 1988, Nr 9, s. 32–43
- Kaczmarek T., Wybrane aspekty ontologicznych i normatywnych podstaw przypisania skutku, KPP 2004, Nr 4
- Kaczmarek T., O metodologicznej użyteczności testu warunku sine qua non przy objaśnianiu przyczynowości, [w:] A. Łopatka, B. Kunicka-Michalska, S. Kiewlicz (red.), Prawo, społeczeństwo, jednostka. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Leszkowi Kubickiemu, Lublin 2005
- Kaczmarek T., Sporne problemy odpowiedzialności karnej ekstraneusa za współsprawstwo do przestępstw indywidualnych, [w:] R. Jaworski, M. Szostak (red.), Nauka wobec prawdy sądowej. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Zdzisława Kęgla, Wrocław 2005
- Kaczmarek T., Kwestie sporne tzw. niesprawczych form współdziałania przestępnego, [w:] J. Majewski (red.), Formy stadialne i postacie zjawiskowe popełnienia przestępstwa. Materiały III Bielańskiego Kolokwium Karnistycznego, Toruń 2007
- Kaczmarek T., O tzw. okolicznościach „wyłączających” bezprawność czynu, PiP 2008, Nr 10
- Kaczmarek T., Ekstraneus jako współdziałający w popełnieniu przestępstwa indywidualnego – problemy sporne, [w:] J. Giezek, J. Brzezińska (red.), Zmodyfikowane typy przestępstw w teorii i praktyce sądowej, Warszawa 2017
- Kalinka A., O podżegaczach i sprawcach występków, Kraków 1839
- Kardas P., Teoretyczne podstawy odpowiedzialności karnej za przestępne współdziałanie, Kraków 2001
- Kardas P., Regulacja współdziałania przestępnego jako podstawa zwalczania przestępczości zorganizowanej, Prok. i Pr. 2002, Nr 10
- Kardas P., Przypisanie skutku przy przestępnym współdziałaniu, KPP 2004, Nr 4
- Kardas P., Przypisanie przestępstwa a niesprawcze formy współdziałania. Rozważania o przydatności konstrukcji obiektywnego przypisania w procesie ustalania odpowiedzialności karnej za podżeganie i pomocnictwo, [w:] L. Leszczyński, E. Skrzęto-